

ਵਿਕਾਸ ਬਹਿਲ ਜੇ.

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2022 ਦਾ CRM-M ਨੰਬਰ 13795

ਸਤੰਬਰ 23, 2022

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973—S.439—NDPS ਐਕਟ, 1985
—Ss. 22(ਬੀ), 37—ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ—ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਤੋਂ ਵਪਾਰਕ
ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ — ਇਹ ਬਹਿਸਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸੁਚੇਤ
ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ — NDPS ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37(1)(ਬੀ) ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਉਚਿਤ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ- ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹਿਸ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ
ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ
ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37(1) (ਬੀ) ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਉਚਿਤ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ।

(ਪੈਰਾ 6)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ
ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦਾ ਲਿਫਾਫਾ ਜ਼ਮੀਨ
'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ
ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਇਹ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ
ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ
ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਾਮਾ ਚਿਹਰਾ ਦਲੀਲ
ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪੱਖ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਕੁਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਸੋਨੂੰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ
ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ
ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ
ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੀਆਂ।

² 2021(5) SCC 724

³ 2007 (1) R.C.R. (CrI.)

(ਪੈਰਾ 16)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਪੀ.ਕੇ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ।

ਰਮਨਦੀਪ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ।

ਵਿਕਾਸ ਬਹਿਲ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟਾਂਸਿਜ਼ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 22(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ FIR ਨੰ. 201 ਮਿਤੀ 11.12.2021 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 439 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੋਟਭਾਈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 11.12.2021 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੁੱਲ 15 ਗਵਾਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦਾ ਲਿਫਾਫਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਆਧਾਰ. ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਚ ਦੇ CRM-M-16150-2021 ਮਿਤੀ 19.07.2021 ਵਿੱਚ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਅਤੇ CRM- ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। M-33733 2020 ਮਿਤੀ 15.03.2021 ਸਿਰਲੇਖ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਸੀ।

(3) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰੈਗੂਲਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਪੌਲੀਥੀਨ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਕਤ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੱਟੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ

ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਪਰ-ਬੁੱਕ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

(5) ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਦੀ ਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“ਸਬੋਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 04.03.2019 ਨੂੰ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਗਸ਼ਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੈਫਲਾਬਾਦ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇਹੰਗ ਆਕਟਰੋਏ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਫਿਲੌਰ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਪੈਦਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਕ ਭਾਰੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਸੁੱਟ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ 55 ਨਸ਼ੀਲੇ ਟੀਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੁਪਰਨੋਰਹਪਾਈਨ 2 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਅਤੇ 55 ਟੀਕੇ ਐਵੀਲ 10 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਸਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ।

XXX---XXX---XXX

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੇਤਨ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਧਾਰਾ 37(1)(ਬੀ) ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

CRM-M-13662-2020 ਵਿੱਚ 'ਨਿਰੰਜਨ ਕੁਮਾਰ @ ਕਾਕਾ ਬਨਾਮ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ' ਦਾ ਫੈਸਲਾ 06.07.2020 ਨੂੰ; CRM-M- 14474-2020 ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ' ਦਾ ਫੈਸਲਾ 24.06.2020 ਨੂੰ; CRM-M-21020-2020 ਸਿਰਲੇਖ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੰਬਰਦਾਰ ਬਨਾਮ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ' ਦਾ ਫੈਸਲਾ 11.08.2020 ਨੂੰ; CRMM6433-2018 ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ' ਨੇ 23.02.2018 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ CRM-M- 16380-2020

² 2021(5) SCC 724

³ 2007 (1) R.C.R. (CrI.)

ਸਿਰਲੇਖ 'ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ 13.08.2020 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਬੈਗ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ/ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਡਰੱਗ/ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

'ਚਿੱਟਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ @ ਸੁਭਾਸ਼ ਬਨਾਮ. ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੀ 2020 ਐਸਐਲਪੀ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 8823 ਦੀ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 245 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 07.02.2020 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਵਰੀ 21.07.2018 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਏ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲੋਂ 46 ਬੋਤਲਾਂ ਫੈਨਸੀਡਰਿਲ ਖੰਘ ਦੀ ਰਸਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਡੀਨ ਮਿਸ਼ਰਣ ਸੀ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 21.07.2018 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ 10 ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 4 ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। .

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਟੇ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਏ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। NDPS ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37(1)(b) ਦੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਤੀਆਂ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ 04.03.2019 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਕੋਵਿਡ - 19 ਦੇ ਫੈਲਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ/ਡਿਊਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਭਰਨ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(Vikas Bahi, Ia)

ਹੁਲਾਸ਼ਿਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।"

(6) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਵਸੂਲੀ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਏ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37(1) (ਬੀ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਤੀਆਂ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ।

(7) ਮਨਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਕਤ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਸੂਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਕਤ ਮਾਮਲਾ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਵੀ ਸੀ।

(8) ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 2021 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 965 ਵਿੱਚ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ *ਯੀਰੇਨ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ*, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 120 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਭਾਵ "ਗਾਂਜੇ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਕੁਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਸੋਨੂੰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ¹, ਨੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

12018 (4) RCR (CrI.) 84

² 2021(5) SCC 724

³ 2007 (1) R.C.R. (CrI.)

ਪਰ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 37 (1) (ਬੀ) (ii) ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ, ਭਾਵ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ' ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਹੈ ਸਬੰਧਤ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਾਜਬ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕੋਈ ਜੁਰਮ' ਜਾਂ 'ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ' ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਆਚਰਣ ਬਾਰੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ 2018 ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 42609 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(11) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀਆਰਐਮ-ਐਮ-20177 2020 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 25.02.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 3.8 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ "ਚਰਸ" (ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ) ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਸੀ। 1 ਸਾਲ ਅਤੇ 7 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 24.08.2021 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਕੰਟਰੋਲ ਬਿਊਰੋ ਬਨਾਮ ਵਿਪਨ ਸੂਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੀਵ ਟੂ ਅਪੀਲ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 5852/2021 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

(12) ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 12.10.2020 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ 2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 668 ਵਿੱਚ ਅਮਿਤ ਸਿੰਘ @ ਮੋਨੀ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ। 3 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ 800 ਗ੍ਰਾਮ "ਚਰਸ" ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਕਿ

(Vikas Bahi, J.A.)
ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ।

(13) 2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 827 ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ *ਮੁਕਰਰਮ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੈ*, ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 16.8.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਪਾਰਕ ਸੀ।

(14) 2021 ਦੇ CRM-M 10343 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਨਨੂੰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮਿਤੀ 31.03.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਸੀ। ਉਕਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 21 ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"21. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕੇਸ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।"

(15) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਮਿਤੀ 31.08.2021 ਨੂੰ CRA-S-3721-SB ਵਿੱਚ 2015 ਦੇ CRM-8262-2021 ਵਿੱਚ, *ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਜਿੱਥੇ ਵਸੂਲੀ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ/ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.) ਬਨਾਮ ਲੋਕੇਸ਼ ਚੱਢਾ 2 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ *ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 3* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ*

² 2021(5) SCC 724

³ 2007 (1) R.C.R. (CrI.)

(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਆਧਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(16) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ 11.12.2021 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੁੱਲ 15 ਗਵਾਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦਾ ਲਿਫਾਫਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਹਿਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਸੂਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਾਮਾਤਮਕ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਕੁੰਸ਼ ਕੁਮਾਰ @ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੋਨੂੰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ 1985 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੀਆਂ।

(17) ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ/ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ/ਡਿਊਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਣ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: -

1. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।
2. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ/ਧਮਕਾਏਗਾ ਨਹੀਂ।
3. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।
4. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ

(Vikas Bah.)² ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ।

5. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਕਸਾਉਣ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(18) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਰਾਏ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਨ।

ਸੁਮਤੀ ਜੱਡ ਡਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

² 2021(5) SCC 724

³ 2007 (1) R.C.R. (Crl.)